

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2012-06-19
Stockholm

Mål nr
M 8417-11

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2011-09-27 i mål nr M 3624-10, se bilaga A

KLAGANDE

1. O H

2. O L

MOTPARTER

1. Malung-Sälens kommun

Box 14

782 21 Malung

Ombud: advokaten F M

2. Länsstyrelsen i Dalarnas län

791 84 Falun

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till avloppsreningsanläggning på fastigheten X i Malung-Sälens kommun, Dalarnas län

---

Dok.Id 1012121

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen gör endast den ändringen i mark- och miljödomstolens dom och miljöprövningsdelegationens beslut från den 11 juni 2011, dnr 551-4205-09, att villkoren 5 och 6 upphävs.
2. Mark- och miljööverdomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § och 23 kap. 7 § miljöbalken upp frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av totalfosfor till vatten och föreskriver nedan angivet provisoriskt villkor (P2), att gälla till dess annat blir slutligt bestämt. Malung-Sälens kommun ska under prövotiden genomföra följande utredning (U2.).

U2. Malung-Sälens kommun ska utreda möjligheten att begränsa utsläppet av totalfosfor från reningsverket till högst 0,2 mg tot-P/l som kvartalsmedelvärde. Redovisning av utredningen ska inlämnas till miljöprövningsdelegationen senast 2015-05-15. Redovisningen ska innehålla miljömässiga, tekniska och ekonomiska överväganden samt yrkanden om slutliga villkor.

P2. Resthalterna i det renade avloppsvattnet får som riktvärde och kvartalsmedelvärde med avseende på utsläpp av totalfosfor uppgå till högst 0,3 mg tot-P/l. Kontroll av efterlevnaden av villkor, med avseende på utsläpp av totalfosfor, ska ske enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (1990:14) om kontroll av utsläpp till vatten m.m. Villkoret gäller med denna utformning till och med 2014-03-31. Därefter ska det haltvärde som angetts i första meningen i stället gälla som begränsningsvärde och kvartalsmedelvärde.

3. Mark- och miljööverdomstolen avslår övriga ändringsyrkanden.
  4. Mark- och miljööverdomstolen avslår O Hs och Os yrkanden om ersättning för rättegångskostnader.
-

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

O H har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och upphäva Länsstyrelsens i Dalarnas län (länsstyrelsen) beslut samt avslå Malung-Sälens kommuns (kommunen) tillståndsansökan och återförvisa målet till kommunen för ny handläggning med en bättre, mer noggrann och trovärdig utredning i enlighet med miljöbalkens krav. Han har i andra hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förena tillståndet med villkor om främst bräddningsreglerande åtgärder i form av bräddningsdammar och besluta om skärpta utsläppsvillkor med begränsningsvärden på 0,1 mg tot P/l samt 15 mg BOD₇/l baserat på ett månadsmedelvärde samt besluta att länsstyrelsen ska vara tillsynsmyndighet. Han har vidare yrkat ersättning av kommunen för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 19 500 kr, varav 15 600 kr avseende nedlagt arbete och 3 900 kr avseende mervärdesskatt.

O L har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva den överklagade domen och länsstyrelsens beslut och avslå kommunens ansökan. I andra hand har han yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva den överklagade domen och länsstyrelsens beslut samt återförvisa målet till länsstyrelsen för kompletterande utredning och förnyad bedömning. Han har vidare yrkat ersättning av kommunen för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 65 000 kr avseende ombudsarvode.

Kommunen har bestritt ändring och hemställt att överklagandena ska avslås. Vidare har kommunen bestritt Olof Hs yrkande om ersättning för rättegångskostnader och uppgett att kommunen inte har någon synpunkt på det yrkade beloppets storlek. Kommunen har även bestritt O Ls yrkande om ersättning för rättegångskostnader. Inget belopp har vitsordas som skäligt i och för sig.

Länsstyrelsen har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

O H har till stöd för talan anfört sammanfattningsvis följande. Det föreligger formella brister i mark- och miljödomstolens handläggning. En del av förhållandena har förändrats efter samrådsmötet. Den nya spillvattenledningen har till vissa delar flyttats från den västra sidan av älven till den östra. Utsläppspunkten berör nu fler fastighetsägare på den östra sidan älven, vilka inte blivit kallade till något samrådsmöte. Dimensioneringen, efterpoleringssteg och bräddningsdammar har nämnts vid ett flertal tillfällen av sakägarna hos länsstyrelsen och i mark- och miljödomstolen. Även kommunens egen miljönämnd har i yttrande rekommenderat bräddningsdammar.

Den nya anläggningen som kommunen presenterat har tekniska brister. Vidare är utredningen och miljökonsekvensbeskrivningen bristfällig. Hänsyn har inte tagits till förstörelsen av Västerdalälven och Transtrandsfjällens riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. De av kommunen angivna flödena är inte verklighetsförankrade. Flödena bör vara betydligt högre än de flöden som angetts i länsstyrelsens tillstånd. Paketverk med kemisk fällning och biologiskt reningssteg har stora driftstörningar, särskilt i kallt klimat med stora flödesvariationer. Riskerna med att leda in lakvatten till reningsverket från den nedlagda soptippen och de risker som detta medför med tungmetaller har inte behandlats. Inte heller har riskerna med att vatten nedströms används till tillverkning av kanonsnö utretts. Vidare har inte indirekta faktorer, som patogener, Hepatit A, salmonella, MRSA och deras påverkan på kanonsnö samt vattentäkter nedströms beaktats.

Liknande avloppsreningsverk har ett inkommande flöde om drygt 250 l per person och dygn där cirka 100 l anses vara inläckage. Det förefaller osannolikt att Sälkfjällets avloppsreningsverk endast skulle belastas med 144 l per person och dygn inklusive inläckage, särskilt då det finns information som tyder på att ledningsnätet läcker. Kommunen har tänkt att belastningen ska öka med 59 procent, medan flödet endast ökar med 33 procent. Detta medför att flödet är tänkt att minskas med 16 procent i den

nya anläggningen. Vidare ökar antalet besökande med 18 500 personer samtidigt som flödet till reningsverket endast ökar med 1800 m³ per dygn, vilket innebär en ökning om 97 l per person och dygn. Eftersom det finns ett krav att enskilda avloppsanläggningar ska dimensioneras med 170 l per person och dygn kan 97 l per person och dygn inte anses trovärdigt. Avloppsreningsverket blir kraftigt underdimensionerat. Dimensioneringen bör vara 10 000-12 000 m³ per dygn. Månadsmedelvärden bör användas då belastningen varierar. Det kan även ifrågasättas hur kommunen beräknat utsläppen av fosfor. Att kommunens miljörapportering under perioden år 2005-2010 inte någon gång visat på ett högre kvartalsvärde än 0,15 mg/l, kan förutom god rening även bero på att kommunen eller de anställda vid reningsverket själva tar proverna på sitt eget arbete.

Västerdalälven är tämligen ren uppströms och ett spillvattenrör ner i älven kommer påtagligt att försämra vattenkvaliteten nedströms, särskilt med tanke på smittämnen. Om kommunen dessutom bygger ett underdimensionerat reningsverk med en teknik som inte fungerar tillfredsställande kommer miljöpåverkan att bli betydande och påverka människor, fisk och betande djur negativt. Västerdalälven ingår i ett Natura 2000-område där det råder hög bevarandestatus för samtliga organismer och livsmiljöer. Vidare är området skyddat enligt bestämmelserna i 4 kap. miljöbalken.

Han delar Naturvårdsverkets uppfattning att de nuvarande villkoren för utsläpp av totalfosfor är för generöst tilltagna och att möjligheten att starta upp ett funktionellt biologiskt reningssteg under den kallaste årstiden inte är trovärdig samt att alla arter i ett Natura 2000-område ska ha en gynnsam bevarandestatus. Det som Havs- och vattenmyndigheten uttalat om att flytten av utsläppspunkten minskar belastningen på Köarån är rimligt. Havs- och vattenmyndigheten glömmer dock att nämnda belastning ökar markant på recipienten Västerdalälven eftersom Köarån tidigare fungerat som ett naturligt efterpoleringssteg.

Kommunen bör åläggas att bygga ett reningsverk dimensionerat för de verkliga flödena. Fällningsdammarna bör göras betydligt större. Kalk bör användas som fällningsmedel för att vara robust och bli mindre flödeskänsligt samt för att uppnå recirkulation av näringsämnen. Nuvarande järnklorid försurar och binder fosfor för

hårt för att kunna vara till gagn för bygdens jordbruk. Det bör även finnas bräddningsdammar att tillgå för att utjämna kapacitetstoppar och minimera riskerna vid driftstörningar, särskilt när ledningsnätet i brant fjällmiljö inte har någon egen magasineringseffekt. Vidare bör det finnas efterpoleringssteg där patogener avdödas. Lämpligen flera efterföljande dammar med vassbädd, som vattnet slingrar sig igenom och som med fördel kan anläggas i flera etage med vattenfall emellan. Detta särskilt med tanke på topografin. Därefter kan det färdigbehandlade vattnet ledas ut i recipienten Köarån. Det är inga problem att uppnå 0,1 mg tot P/l om kommunen har den ambitionen.

Länsstyrelsen är en lämpligare tillsynsmyndighet än kommunen eftersom Sälen utgör ett riksintresse och med hänsyn till att miljönämndens opartiskhet kan ifrågasättas.

Kommunen är enligt 25 kap. miljöbalken som tillståndssökande skyldig att ersätta honom för hans rättegångskostnader.

O L har hänvisat till vad han anfört i mark- och miljödomstolen och instämt i **O Hs** synpunkter samt tillagt sammanfattningsvis följande. Det finns betydande brister i utredningen. Handläggningen i mark- och miljödomstolen har varit bristfällig och domstolens domskäl är mycket kortfattade. Tillståndsbeslutet bör således upphävas. Han bedriver lantbruksverksamhet på bl.a. den av honom ägda fastigheten Y och på de av honom arrenderade fastigheterna XX, XY och YY. De tre förstnämnda fastigheterna är belägna i direkt anslutning till Västerdalälven och har andel i vatten i älven. På Västra Långstrand finns ett flertal byggnader som används i hans verksamhet och som angränsar till X. Fastigheterna är belägna nedströms i anslutning till utsläppspunkten. Samtliga fastigheter brukas för bete av de omkring 90 nötkreatur som ingår i lantbruksverksamheten samt för foderproduktion.

Prövningen är av stor vikt för de boende i området och för de miljömässiga intressena. Trots detta har mark- och miljödomstolen inte bemött hans argumentation och inte närmare förklarat sina ståndpunkter. Den utredning som har presenterats är inte tillräcklig som underlag för en bedömning av om miljöbalkens krav är uppfyllda. Det

är i målet fråga om mycket särskilda förhållanden med hänsyn till de stora volymvariationerna, hög belastning under vinterhalvåret, topografin och det kalla klimatet. Han ifrågasätter om den redovisade tekniken är den bästa för att hantera det ökade behovet av avloppsrening. Det framgår inte i underlaget vilka överväganden som gjorts beträffande alternativ teknik. Möjligheterna att anbringa ett helt nytt reningsverk på annan lämpligare plats eller att ha en utsläppspunkt nedströms Sälen har inte utretts. Det finns risk för stora överbräddningar och att det biologiska reningssteget sätts ur spel vid hög belastning.

Av utredningen framgår att det alltså kommer att finnas ett stort antal bräddningspunkter på ledningen för inkommande avloppsvatten till avloppsreningsverket. Under år 2011 har kommunen anlagt en nödbräddningspunkt från utloppsledningen några hundra meter före utloppet. Till följd av fallhöjden i området lutar utloppsledningen kraftigt. Nödbräddningspunkten är belägen strax ovanför fastigheten XY och bräddningsröret mynnar direkt ner i en källa med en liten bäck som försörjer betesdjuren på hans fastighet med dricksvatten. För det fall bräddning av orenat avloppsvatten sker till utloppsledningen samtidigt som bräddning sker vid angiven nödbräddningspunkt riskerar källvattnet att allvarligt förorenas, vilken är en oacceptabel risk för honom och kommer att föranleda skadeståndsanspråk från hans sida. Utredningen vad avser riskerna med bräddningarna är sammantaget alltför bristfällig.

Smittskyddsinstitutet och Statens Jordbruksverk har inte tagit del av parternas argumentation i målet och har därför inte erhållit en fullständig bild av vad de bort yttra sig över.

I Statens Jordbruksverks yttrande framkommer att det finns risker med den utökade verksamheten för tamboskap som finns i anslutning till Västerdalälven. Statens Jordbruksverk anser att verksamhetsutövaren bör föreläggas att utöka sitt kontrollprogram, vilket varken har kommenterats eller förordnats av mark- och miljödomstolen. Av Statens Jordbruksverks yttrande framgår även att verksamheten kommer att få allvarliga konsekvenser för honom då han inte längre kan låta djuren

dricka vatten från Västerdalälven eller använda vattnet för bevattning av markerna. Vidare måste han sluta bruka mark som översvämmats av Västerdalälvens vatten.

Kommunen har anfört sammanfattningsvis följande. Det är kommunen som är tillståndssökande i detta mål. Det är tänkt att VAMAS, Vatten & Avfall i Malung-Sälen AB, ett kommunalägt bolag, ska driva verksamheten. Kommunen bestrider ändring och vidhåller att de villkor och begränsningsvärden som framgår av länsstyrelsens beslut ska kvarstå. Om villkoret för utsläpp av totalfosfor ändå skärps bör det föreskrivas som ett provisoriskt villkor under prövotid och som begränsningsvärde i form av kvartalsmedelvärde. Kommunen motsätter sig en sådan skärpning av villkoret för utsläpp av totalfosfor som O H har yrkat.

En stor del av de sakomständigheter som lagts till grund för överklagandena är omständigheter som inte åberopats och prövats av mark- och miljödomstolen. Prövningen ska begränsas till vad som åberopats vid överklagandet av länsstyrelsens tillståndsbeslut och därvid prövats av mark- och miljödomstolen samt eventuella formaliabrister i mark- och miljödomstolen. O H och O L har vare sig i länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen framställt ersättningsanspråk eller begärt att tillståndet ska förenas med ytterligare villkor. Kommunen ifrågasätter om det finns utrymme för prövning först i tredje instans av villkoren för verksamheten, t.ex. i fråga om dimensioneringen, vilken typ av process som ska tillämpas, bräddningsdammar, efterpoleringssteg m.m. O Hs och O Ls överklaganden i mark- och miljödomstolen grundades huvudsakligen på den tillståndsgivna verksamhetens påverkan på allmänintresset. Allmänintresset bevakas i första hand av särskilt utpekade organisationer, såsom Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, länsstyrelsen, kommunen m.fl., vilka inte har motsatt sig eller överklagat det aktuella tillståndet. När det gäller O Hs och O Ls invändning om att tillståndsbeslutet påverkar deras möjligheter till djurhållning vidhåller kommunen den inställning som redovisats i mark- och miljödomstolens dom.

Kommunen bestrider att tillståndet vilar på bristfälligt utredningsmaterial. Miljökonsekvensbeskrivningen har godkänts av länsstyrelsen och ansökningshandlingarna är tillfyllest samt beaktar de frågeställningar som krävs enligt

miljöbalken. Samråd och utökat samråd har skett. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler måste anses beaktade och väl tillvaratagna då ingen remissinstans motsatt sig tillståndet. Högsåsongen, då det är stora flöden, måste prioriteras. Utbyggnaden innebär en fördubbling av belastningen. Reningen kommer att ske genom försedimentering, biologisk rening och filter. Det är inte tänkt att vara en 100-procentig kemisk fällning innan det biologiska reningssteget. Genom att fälla BOD innan den biologiska reningen behöver man inte lufta lika mycket och kan på så sätt spara energi. Tidigare fanns en tanke att ha ett uppehåll i den biologiska reningen under sommarhalvåret, men sedan det visat sig att luftningen fungerar bra kommer det biologiska reningssteget att vara i bruk året om. Den lämpligaste lokaliseringen är Sälkfällets avloppsreningsverk, som är beläget i anslutning till avfallsanläggningen och där risken för visuell störning eller bullerstörning samt eventuell lukt är mindre än vid Sälens reningsverk. Det finns inte heller förutsättningar att bygga ut Tandådalen avloppsreningsverk. Pumpning sker från Tandådalen till Sälkfällets avloppsreningsverk. En flytt av utsläppspunkten från Köarån till Västerdalälven innebär en förbättring då Västerdalälven är en större recipient med bättre förhållanden att ta emot avloppsvatten. Med den högre belastningen kommer utsläppen av fosfor att öka något. BOD₇-utsläppen kommer att minska eftersom det biologiska reningssteget innebär färre organiska utsläpp. Anläggningen är resurssnål, vattnet rinner med självfall. Driftövervakningen sker genom en datacentral för att snabbt kunna vidta åtgärder utan dröjsmål.

När en pumpstation stannar vid strömavbrott eller liknande kommer inte allt vatten att gå till anläggningen. Därför finns nödavlopp som leder vattnet till en recipient. I anläggningen finns en hydraulisk begränsning. När det kommer för mycket vatten in i ledningssystemet går vattnet upp i överliggande system. Runt Sälen har det tidigare funnits trånga sektioner som har åtgärdats. På reningsverket är det ett dimensionerat flöde av 4 Q_{dim} som ska klaras. Vid extrema fall av snösmältning och nederbörd är det bättre att brädda än att störa reningsprocessen. Det är riktigt att det tidigare skett bräddningar uppströms. Nu är dock ledningsnätet dimensionerat för högre flöden. Det finns vissa äldre områden, däribland Köarskär, där det har varit problem med inläckage. I dessa områden kommer omfattande åtgärder att vidtas. Olika fällningskemikalier för reningsprocessen har prövats, varvid man funnit att järnklorid

är den som fungerar bäst. Vid användning av kalk som fällningskemikalie går det inte att komma under en utsläppsnivå om 0,5 mg tot P/l, varför kalk inte är lämplig att använda.

När det gäller O Hs överklagande har kommunen vidare följande synpunkter. En skärpning av villkoret för utsläpp av totalfosfor på sätt som O H yrkat skulle vara förenad med mycket stora svårigheter och kostnader. De sakägare som berörs av ändringen vid campingen har fått tillfälle att yttra sig. Kommunen tillbakavisar O Hs påståenden om tekniska brister i underlaget samt övriga påstådda brister. Att kommunen eller länsstyrelsen ska vara tillsynsmyndighet följer av gängse rutiner. O Hs invändningar utgör inget bärande skäl för att upphäva tillståndet eller att förena det med ytterligare villkor.

Vad avser O Ls överklagande har kommunen vidare följande synpunkter. Det O L anfört angående allmänintresset är inte av sådan art att det – när ingen annan myndighet motsatt sig tillståndet – motiverar att tillståndsansökan avslås eller att mark- och miljödomstolens dom upphävs. När det gäller de synpunkter som O L anfört om bräddning samt om Statens Jordbruksverks och Smittskyddsinstitutets yttranden och som rör hans verksamhet, nämligen nödavloppet, anser kommunen att inte heller olägenheterna av ett sådant nödavlopp motiverar att tillståndsansökan ska avslås. Det aktuella utloppet är inte ett bräddavlopp, utan ett nödavlopp, som utförts i syfte att skydda ledningen från överbelastning vid ett eventuellt totalhaveri på utloppsledningen till Västerdalälven. Utloppsledningen är kraftigt överdimensionerad och det får anses uteslutet att utloppsledningen skulle komma att överbelastas av annat skäl än haveri nedströms nödavloppet. Eventuellt nyttjande av nödavloppet bedöms inte kunna påverka den bäck som O L påstår. Tvärtom innebär nödavloppet att riskerna för förorening vid haveri på utloppsledningen minskar, genom att vattnet istället för att pressas ut genom brunnslock uppströms det avsedda nödavloppet och uppströms fastigheten, leds ut nedströms fastigheten/bäcken. Kommunen åtar sig dock att se över huruvida det av O L vid synen utpekade nödavloppet kan sättas igen för att vid ett eventuellt haveri undvika utsläpp från nödavloppet i den bäck som finns på O L fastighet. Remissvaren ger inte stöd för att tillståndet ska upphävas. O L har inte framställt ersättningsanspråk för de olägenheter som uppstår på grund av

den tillståndgivna verksamheten, varför den frågan inte kan prövas i detta mål. Kommunen anser inte att det är den sökta verksamheten som gör att ytvatten från Västerdalälven inte kan nyttjas för dricksvattenändamål, varken för människor eller för djur. Kommunen anser sig kunna påvisa att vattnet i Västerdalälven redan före det nu sökta tillståndet var påverkat och att det inte är den tillståndsgivna verksamheten som medför att ytvatten från älven inte kan nyttjas för dricksvattenändamål utan föregående beredning. Tillskottet av föroreningar torde till och med kunna minska genom att det nu överklagade tillståndet ianspråk tas. För att beskriva dagssituationen med föroreningar i Västerdalälven har kommunen gett in en sammanställning av resultat av vattenprovanalyser tagna vid fem tillfällen under år 2011. Som framgår av den sammanställningen har vattnet vid 35 av de 37 provtagningarna befunnits otjänligt som dricksvatten, ett prov tjänligt med anmärkning och ett tjänligt prov.

Länsstyrelsen har anfört sammanfattningsvis följande. Länsstyrelsen bedömer att om verksamheten bedrivs i enlighet med de villkor som föreskrivits och de åtaganden som kommunen gjort i tillståndsansökan kan verksamheten bedrivas som planerat. Små nedlagda och sluttäckta deponiers lakvatten är inte olämpligt att leda till kommunens avloppsreningsverk. Det är den metod som är vanligast i landet idag. Risken för att lakvattnet från deponin skulle störa processen i avloppsreningsverket bedöms som liten. Med en ny process är det kommunens ansvar att se till att man bygger ett avloppsreningsverk som klarar att ta omhand det flöde och den flödesbelastning som uppkommer från anslutna fastigheter samt det tillskottsvatten som belastar avloppsledningsnätet. I det ansvaret ingår att arbeta för att minimera bräddningar på ledningsnätet och vid reningsverket samt klara föreskrivna villkor på utsläppt vatten så att risk för störningar och skador i recipienten minimeras. Provisoriska villkor har föreskrivits för utsläpp av syreförbrukande ämnen, mätt som BOD₇, i enlighet med vad kommunen har yrkat. Kommunen har i ansökan meddelat att kommunen bedömer sig klara villkoret 30 mg BOD₇/l under lågsäsong med avstängd biologisk rening. Tillstånd har medgetts för att behandla 2 500 kg BOD₇ motsvarande 36 000 pe. Vidare har ett utredningsvillkor föreskrivits där förutsättningarna för att nå en utsläppsnivå om 15 respektive 10 mg BOD₇/l ska utredas. När avloppsreningsverket under år 2012 tas i drift kommer belastningen att vara väsentligt lägre än den tillståndsgivna mängden. Belastningen kommer därefter successivt att öka i takt med nyexploateringen inom

verksamhetsområdet. Miljöprövningsdelegationen har i beslutet inte tagit ställning till eller reglerat kommunens möjlighet att stänga det biologiska reningssteget på annat sätt än att villkoret ska innehållas och kontrolleras enligt tillämplig föreskrift. Genom tillägget att ytterligare utredning ska redovisas för att nå lägre nivåer visar miljöprövningsdelegationen ändå en inriktning om att kommunen efter prøvotiden kan förvänta sig hårdare krav, än de 30 mg BOD₇/l som gäller provisoriskt, om det är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Länsstyrelsen tolkar miljöprövningsdelegationens beslut som att det biologiska reningssteget ska vara i drift under prøvotiden för att kommunen ska kunna utreda och redovisa i enlighet med villkor U1. Det återstår att se vad redovisningen utvisar efter prøvotiden. Länsstyrelsen har inget att erinra för det fall villkoret avseende utsläpp av totalfosfor från reningsverket skärps på sätt som Naturvårdsverket har föreslagit. Om det visar sig att avloppsreningsverket riskerar att inte klara fastställda villkor har kommunen en skyldighet att begränsa nyanslutningar eller att söka tillstånd för att ytterligare bygga ut avloppsreningsverket. Tillsynen över vissa s.k. B-verksamheter, däribland Sälkfjällets avloppsreningsverk, har genom delegation överlåtits åt kommunen. Länsstyrelsen ser inte något formellt hinder mot detta eller något skäl att tillsynen avseende den aktuella verksamheten inte ska kunna utövas objektivt.

REMISSINSTANSER

Havs- och vattenmyndigheten har anfört i huvudsak följande. Myndigheten anser det angeläget att Sälkfjällets avloppsreningsverk förbättras och att den sekundära reningen kompletteras med biologisk rening. Genom att flytta utsläppspunkten minskas belastningen på Köarån. Det är dock viktigt att Västerdalälvens goda ekologiska status bibehålls så att inte möjligheten att kunna följa miljö kvalitetsnormen för ekologisk status riskeras. Begränsningsvillkoren bör utformas så att reningen motsvarar bästa möjliga teknik samt tar hänsyn till recipientens känslighet och det faktum att delar av Västerdalälven är utpekade som Natura 2000-område. Det är upp till verksamhetsutövaren att bedöma vilka åtgärder som krävs för att uppfylla begränsningsvillkoren i tillståndet. Det är dock svårt att se att de utsläppshalter som anges för BOD₇ ska kunna uppfyllas under det halvår som det biologiska reningssteget är avstängt. Vidare blir det svårt att starta upp en biologisk process i november då

vattnets temperatur är låg, för att vara i full drift kring jul/nyår. Verksamhetsutövaren bör undersöka tekniska lösningar för att kunna driva den biologiska processen, åtminstone delvis, under sommarhalvåret. Med ett biologiskt reningssteg får man förutom en reduktion av syreförbrukande ämnen, även en reduktion av patogener och minskar därmed risken för smitta för betande djur nedströms utsläppspunkten. Begränsningsvillkoret för utgående halt av totalfosfor motsvarar inte bästa möjliga teknik. Utsläppsresultaten i det befintliga reningsverket redovisas i den tekniska beskrivningen och anger att man idag klarar utsläppshalter kring 0,15 mg/l. Havs- och vattenmyndigheten anser därför att Mark- och miljööverdomstolen med hänsyn till bästa möjliga teknik ska sätta en lägre halt som begränsningsvillkor för totalfosfor än vad som angetts i tillståndet.

Naturvårdsverket har anfört i huvudsak följande. Naturvårdsverket anser att regleringen av tillståndets omfattning ska utgå från maximal genomsnittlig veckobelastning (max gvb). Begränsningsvillkoren bör utformas så att reningen motsvarar bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken och så att hänsyn tas till recipientens känslighet samt det faktum att delar av Västerdalälven är utpekade som Natura 2000-område. Mot bakgrund av detta är ett begränsningsvärde för totalfosfor om 0,2 mg/l rimligt, i första hand som kvartalsmedelvärde, i andra hand som årsmedelvärde. Det bör vara upp till verksamhetsutövaren att bedöma vilka åtgärder som krävs i avloppsreningsverket för att uppfylla begränsningsvillkoren i tillståndet och kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (SNFS 1994:7). Naturvårdsverket har dock svårt att se hur de utsläppshalter för BOD₇ som anges i utredningsvillkoret U1 i tillståndet ska kunna uppfyllas om det biologiska reningssteget är avstängt under sommarhalvåret.

Med anledning av recipientens känslighet bedömer Naturvårdsverket att begränsningsvillkoren för utsläpp av totalfosfor och BOD₇ från Sälkfällets avloppsreningsverk noggrant behöver beaktas. SNFS 1994:7 anger en lägsta nivå. En förutsättning vid tillståndsprövning enligt miljöbalken och utgångspunkten när det gäller tillämpningen av Naturvårdsverkets föreskrifter är dock att det i ett enskilt fall många gånger kan vara motiverat att ställa mer långtgående reningskrav än vad som följer av föreskrifterna. Kommunen har i tillståndsansökan och i sin miljörapportering

redovisat att utgående halt av totalfosfor under perioden år 2005-2010 som årsmedelvärde har varierat mellan 0,11 och 0,13 mg/l. I den tekniska beskrivningen i ansökan anges att utgående halt av totalfosfor under perioden år 2005-2008 aldrig överstigit 0,15 mg/l som kvartalsmedelvärde. De begränsningsvillkor för totalfosfor som föreskrivs i tillståndet bör stå i rimlig proportion till de faktiska utsläppen från avloppsreningsverket för att motsvara bästa möjliga teknik. Naturvårdsverket bedömer att ett begränsningsvärde för totalfosfor om 0,2 mg/l innebär en tillräcklig marginal till straffsanktionerad nivå. I första hand anser Naturvårdsverket att ett sådant begränsningsvärde bör kunna bestämmas som kvartalsmedelvärde, i andra hand som årsmedelvärde.

Vad gäller utsläppen från Sälkfällets avloppsreningsverk anser Naturvårdsverket att verksamhetsutövaren, genom de handlingar som Naturvårdsverket tagit del av, inte visat att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön (jfr artikel 4 i avloppsdirektivet och 3 § SNFS 1994:7). Det aktuella avloppsvattnet som leds in i ledningsnätet omfattas därför av kraven på sekundär rening eller motsvarande. Oavsett om man som verksamhetsutövare väljer att använda sig av traditionell biologisk rening eller någon annan process ska kraven som anges i 4 § SNFS 1994:7 eller i bilaga 1 till dessa föreskrifter uppfyllas. Naturvårdsverket bedömer att det med hänsyn till recipientens känslighet är motiverat att begränsa utsläppen av BOD₇ från avloppsreningsverket i enlighet med vad som anförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit sammanträde och syn. Skriftlig bevisning och fotografier har åberopats.

Inledande överväganden

Tillståndssökande är Malung-Sälens kommun. Kommunen är därmed motpart i målet.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att O H och O L har överklagat det aktuella tillståndet i dess helhet och att det inte föreligger något hinder mot att pröva de i Mark- och miljööverdomstolen framställda yrkandena.

Mark- och miljööverdomstolen finner vidare att det inte framkommit något om handläggningen i mark- och miljödomstolen som skulle utgöra skäl för återförvisning.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer vidare att miljökonsekvensbeskrivningen är tillräcklig i förhållande till kraven i 6 kap. miljöbalken.

Avloppsreningsverket

Naturvårdsverket har med stöd av 47 § p. 5 i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd meddelat föreskrifter om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (SNFS 1994:7). Föreskrifterna genomför EU-direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG) i svensk rätt. I föreskrifterna fastställs generella krav på rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Av 3 § första stycket nämnda föreskrifter följer att avloppsvatten från tätbebyggelse som uppsamlas i ledningsnät ska undergå sekundär rening eller motsvarande rening före utsläpp. Vidare framgår av 3 § tredje stycket att för utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse till vatten i högt belägna bergsregioner eller i andra jämförbara områden, där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låg temperatur, kan mindre stränga reningskrav tillämpas än de som föreskrivs i första stycket, om ingående studier visar att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön. Enligt 2 § avses med sekundär rening en process som vanligen innebär biologisk eller kemisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som uppfyller de krav som anges i 4 § eller i bilaga 1. I 4 § fastställs högsta koncentration av organiskt material, mätt som biokemisk syreförbrukning (BOD_7) i avloppsvattnet. Högsta koncentration får vara 15 mg O_2/l som årsmedelvärde. Som ett alternativ till dessa bestämmelser får verksamhetsutövaren i stället tillämpa bestämmelserna i bilaga 1 (4 § sista stycket). I bilagan anges att den högsta koncentrationen får vara 30 mg/l O_2 eller att den minsta procentuella reduktionen får vara mellan 70–90 procent.

Sälfjällets avloppsreningsverk tar emot och behandlar avloppsvatten från Sälsäteren, Gubbmyren, Lindvallen, Gruvenområdet, Högfjället och de östra delarna av Tandådalen. Avloppsvattennäten i verksamhetsområdena för Tandådalen och Sälfjällets avloppsreningsverk är sammankopplade med en överföringsledning. Sälfjällets avloppsreningsverk har enligt tidigare tillstånd en kapacitet på 22 500 pe och det dimensionerande flödet är 225 m³/h. Recipient är Köarån, som två och en halv kilometer nedströms reningsverket mynnar i Västerdalälven. Västerdalälven ingår i Natura 2000-området Görälven-Västerdalälven. Verksamheten bedrivs med ett tillstånd enligt miljöskyddslagen från år 1998 och ett beslut av miljönämnden år 2005 avseende krav på sekundär rening.

Utifrån nuvarande förhållanden och enligt de utbyggnadsplaner som föreligger har kommunen bedömt att behovet av reningsverkets kapacitet på sikt, framför allt med anledning av ny exploatering inom turistsektorn, kan komma att uppgå till en maximal belastning om 2 500 kg BOD₇ per dygn eller 36 000 pe beräknat på 70 g BOD₇ per person och dygn.

Av kommunens ansökan och genom vad kommunen anfört framgår att reningsprocessen för den sökta verksamheten avser förbehandling med befintligt galler och sandfång, varefter vattnet leds vidare till förfällning och försedimentering, vars kapacitet fördubblas. Ett nytt biologiskt reningssteg installeras. Efter den biologiska reningen sker slutseparation. Kemisk fällning kommer att ske innan det biologiska reningssteget, vilket medför att luftning inte behöver ske i lika stor utsträckning. Länsstyrelsen har lämnat tillstånd till den sökta verksamheten utan att särskilt reglera kommunens möjlighet att stänga det biologiska reningssteget. Tillståndsbeslutet, som innefattar att villkor ska innehållas och kontrolleras enligt tillämplig föreskrift och att utredning ska redovisas för att nå lägre nivåer, får dock anses indikera att det biologiska reningssteget ska vara i drift under provotiden för att kommunen ska kunna utreda och redovisa i enlighet med föreskrivna villkor samt att kommunen efter provotiden kan förvänta sig hårdare krav än vad de provisoriska villkoren föreskriver. Enligt vad kommunen anfört i Mark- och miljööverdomstolen har tillståndet tagits i

anspråk och kommunen har numera den uppfattningen att den biologiska reningen ska vara i drift året om.

O H och O L har i huvudsak gjort gällande att reningsprocessen för den tillståndsgivna verksamheten inte utgör bästa möjliga teknik, att utsläppspunkten inte bör flyttas till Västerdalälven, att kommunens beräkningar och dimensionerande flöden för reningsverket är felaktiga, att det finns risk för överbräddningar, att samråd inte skett i tillräcklig omfattning, att kommunens miljökonsekvensbeskrivning och utredning är bristfällig, att hänsyn inte tagits till att det är fråga om ett extra skyddsvärt Natura 2000-område samt att hänsyn inte heller tagits till de konsekvenser utsläppen kan få för Västerdalälven, omgivande natur samt djur och människor som lever i anslutning till älven.

Kommunen har gjort gällande att tillståndet samt därmed föreskrivna villkor ska bestå. För det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att villkoren för utsläpp av totalfosfor eller BOD₇ ska skärpas har kommunen gjort gällande att frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för nämnda utsläpp ska skjutas upp och att Mark- och miljööverdomstolen ska föreskriva provisoriska villkor att gälla under en provotid samt att villkor om begränsningsvärden i sådant fall ska föreskrivas som kvartalsmedelvärde. Att dimensionera anläggningen enligt de villkor som O H, i andra hand, föreslagit skulle dock enligt kommunen vara förenat med stora svårigheter och höga kostnader. Kommunen menar också att det är svårt att driva en biologisk reningsanläggning optimalt då det som i Sälen är tillfälligt stora variationer i flödet.

Den anläggning som Mark- och miljööverdomstolen har att pröva består således av en, sedan tillståndet tagits i anspråk, nybyggd reningsanläggning med kemisk och biologisk rening, lokaliserad vid platsen för den tidigare verksamheten och med en utsläppspunkt, som sedan det biologiska reningssteget tagits i drift, kommer att flyttas till Västerdalälven. Kommunen har i tillståndsansökan redovisat att utgående halt av totalfosfor som årsmedelvärde har varierat mellan 0,12 och 0,13 mg/l. I den tekniska beskrivningen har det angetts att utgående halt av totalfosfor under perioden år 2005-2008 aldrig överstigit 0,15 mg/l som kvartalsmedelvärde. BOD₇-reduktionen, utan

biologisk rening, har i genomsnitt legat på 65 procent. 93 procent av BOD₇-analyserna har klarat utsläppskraven med ett riktvärde om 30 mg/l eller minst en reduktion om 70 procent eller gränsvärdet, innebärande en reduktion om 40 procent jämfört med inflödets belastning för de prover som överstiger 30 mg/l. Anläggningen kommer enligt kommunen att klara de utsläppskrav angående BOD₇ som följer av Naturvårdsverkets föreskrifter.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning av verksamheten

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den tillståndsgivna verksamheten, innefattande ett kemiskt och ett biologiskt reningssteg som är i drift året om, uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter avseende sekundär rening eller motsvarande. Det föreskrivna undantaget om mindre stränga utsläppskrav i vissa högt belägna bergsregioner kan, i avsaknad av underlag som visar att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön, inte anses tillämpligt i detta fall. Därmed gäller de föreskrivna kraven för utsläpp av BOD₇ som följer av 4 § nämnda föreskrifter eller bilaga 1 till dessa. För utsläpp av totalfosfor i vatten finns inga föreskrifter som närmare reglerar denna rening av avloppsvatten. En bedömning av den tillståndsökta verksamheten och vad som för verksamheten kan anses utgöra bästa möjliga teknik får därmed göras utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter, såvitt avser BOD₇-utsläpp, och i övrigt i enlighet med miljöbalkens allmänna hänsynsregler och mål.

Genom införandet av biologisk rening i reningsprocessen på det sätt som kommunen närmare har beskrivit och redogjort för i ansökningshandlingarna finner Mark- och miljööverdomstolen att den sökta verksamheten, om det biologiska reningssteget är i drift året om och föreskrivna villkor iakttas, går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Skäl att upphäva tillståndet och avslå ansökan föreligger därmed inte. I fråga om den närmare regleringen av villkor för verksamheten gör Mark- och miljööverdomstolen följande överväganden.

När det gäller regleringen av utsläpp av BOD₇ finner Mark- och miljööverdomstolen mot bakgrund av vad som framkommit i ansökan och den tekniska utredningen samt

vad O H och O Luppgett inte skäl att ändra de för utsläpp av BOD₇ föreskrivna villkoren. O Hs yrkande i denna del ska därmed avslås.

Vad avser regleringen av utsläpp av totalfosfor har det i den tekniska beskrivningen framkommit att utgående halt av totalfosfor under perioden år 2005-2008 aldrig överstigit 0,15 mg/l som kvartalsmedelvärde. Med hänsyn härtill och med beaktande av de utsläppsnivåer av totalfosfor som kommunen redovisat anser Mark- och miljööverdomstolen att det med det biologiska reningssteget i drift är miljömässigt och rimligt samt bör vara tekniskt och ekonomiskt möjligt för kommunen att klara ett begränsningsvillkor för totalfosfor om 0,2 mg/l som kvartalsmedelvärde. Ett villkor i denna nivå ligger också i linje med vad Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten förordat. Frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av totalfosfor till vatten bör dock, med hänsyn till den nya reningsprocess som ska tas i drift, skjutas upp under en prøvotid. Villkor 5 och 6 i miljöprövningsdelegationens beslut ska därmed upphävas och ett provisoriskt villkor, i domslutet benämnt P2, föreskrivas att gälla under en prøvotid. Vidare ska kommunen under prøvotiden utreda möjligheten att begränsa utsläpp av totalfosfor från reningsverket till den ovan angivna nivån. Redovisningen av utredningen ska innehålla miljömässiga, tekniska och ekonomiska överväganden samt yrkanden om slutliga villkor.

Mark- och miljööverdomstolen finner, med hänsyn till vad kommunen uppgett i ansökan och vidare åtagit sig, innefattande att det biologiska reningssteget kommer att vara i drift året om och att utsläpp kommer att ske i djupfåran, samt med beaktande av den övriga utredningen, att om föreskrivna villkor iakttas bör miljösituationen kunna förbättras genom en flytt av utsläppspunkten till Västerdalälven. Västerdalälven är en större recipient med bättre förhållanden att ta emot avloppsvatten än Köarån. En flytt av utsläppspunkten kommer således kunna medföra en statusförbättring i Köarån. Även om en flytt av utsläppspunkten medför en ökad belastning av näringsämnen för Västerdalälven anser Mark- och miljööverdomstolen, i likhet med miljöprövningsdelegationen, att om verksamheten bedrivs i enlighet med vad kommunen åtagit sig och föreskrivna villkor iakttas bör Västerdalälven inte riskera att erhålla försämrad ekologisk status till följd av den ökade belastningen från Sälkfällets avloppsreningsverk. Mark- och miljööverdomstolen delar miljöprövningsdelegationens

bedömning att Köarån är den lämpligaste recipienten under bygg- och intrimningstid. Därefter, sedan det biologiska reningssteget tagits i drift, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att Västerdalälven är den lämpligaste recipienten. Den valda lokaliseringen av utsläppspunkten får således anses lämplig.

I övrigt finner Mark- och miljööverdomstolen att utredningen i målet inte ger skäl att ändra eller förena tillståndet med villkor om bräddningsreglerande åtgärder eller andra former av villkor. Övriga ändringsyrkanden ska därmed avslås.

Tillsynsmyndighet

Tillsynen över en sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken, vilket nu är i fråga, utövas i första hand av statliga tillsynsmyndigheter. Naturvårdsverket är som huvudregel central tillsynsmyndighet och länsstyrelsen den myndighet som svarar för tillsynen regionalt. Tillsynen kan efter föreskrifter från regeringen överlåtas från en tillsynsmyndighet åt en kommun sedan kommunfullmäktige gjort en framställan därom hos länsstyrelsen (26 kap. 3 § miljöbalken). Vid överlåtande av tillsynen måste kommunens drifts- och tillsynsansvar hållas isär (3 kap. 5 § andra stycket kommunallagen [1991:900]). Vidare har länsstyrelsen att kontrollera om organisationen är sådan att tillsynen kan bedrivas objektivt och korrekt utan att jävs- och beroendesituationer behöver uppkomma (se Bengtsson m.fl., Miljöbalken, En kommentar. Del II, sid. 26:9 ff.).

Vilken myndighet som ska utöva tillsynen över den aktuella avloppsanläggningen ankommer därmed i första hand på regeringen att bestämma eller, som i detta fall, länsstyrelsen sedan regeringen meddelat föreskrifter därom. Med beaktande härav och av vad som framkommit i utredningen finner Mark- och miljööverdomstolen att O Hs yrkande i denna del ska avslås.

Rättegångskostnader

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att 32 § lagen om domstolsärenden (1996:242) avseende rättegångskostnader inte är tillämplig i det förevarande målet som

har överklagats till mark- och miljödomstol (5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar). Laglig grund att utdöma rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen saknas därmed. O Hs och O Ls yrkanden om ersättning för rättegångskostnader ska därför avslås.

Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att mark- och miljödomstolens dom och miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Roger Wikström och f.d. miljörådet Sven Bengtsson samt tf. hovrättsassessorn Hanna Granberger, referent. Domen är enhällig.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2011-09-27
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 3624-10

KLAGANDE

1. O H

2. O L

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

2. Malung-Sälens kommun
Box 14
782 21 Malung

Ombud: Advokat F

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Dalarnas län, Miljöprövningsdelegationen, beslut 2010-06-11 i ärende nr 551-4205-09, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till avloppsreningsanläggning på fastigheten X i Malung-Sälens kommun, Dalarnas län

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 241063

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDEN M.M.

Klagandena har – som deras talan måste förstås – yrkat att det överklagade beslutet upphävs och kommunens tillståndsansökan avslås.

O H har anfört bl a: Tillståndet är bristfälligt vad det gäller hänsyn till miljön. Betande djur är en del av miljön. Om djuren nedströms inte kan dricka av älvens vatten är reningen inte tillräcklig. Markerna nedströms den tänkta utsläppspunkten betas av djur som omväxlande hålls av fjällbönderna. Under hösten 2010 var det drygt ett 90-tal nötkreatur som betade markerna kring Sälens by. Vattnet i älven är ju redan ansatt av föroreningar så flödet av avloppsvatten måste minskas inte ökas. Det är rimligt att kräva 95 % rening av fosfor och 90 % rening av BOD som kommunens miljönämnd kräver av privata aktörer. – I det överklagade beslutet tas ingen hänsyn till smittorisker. Skadliga virus och bakterier trivs väldigt bra i vatten men däremot inte i markinfiltrationer. Därför bör krävas införande av ett efterpoleringssteg. – I Sälens by finns ett skyddsområde för vattentäkt. Det behandlade vattnet från reningsverket bör därför hålla åtminstone badvattenkvalité.

O L har anfört bl a: Det överklagade beslutet tillmötesgår inte miljöbalkens krav och intentioner. Det aktuella tillståndet till utbyggnad utgår från en planerad betydande utbyggnad av bäddantalet i området. Belastningsökningen och tillskapandet av en ny utsläppspunkt bör betraktas som betydande miljöpåverkan. Planerade åtgärders påverkan på miljö, människors hälsa och naturresurserna bör därför beskrivas mycket noggrant och allsidigt. Detta har inte skett. Sålunda har inte utretts och bedömts andra och alternativa systemlösningar – t ex fällningsdammar - och åtgärder som kan göras vid källan för att minska belastningen på ledningssystem, reningsverk och recipient. Vidare har det inte tillfredsställande utretts alternativ för lokalisering av reningsverket. Man har inte särskilt väl utrett och bedömt riskerna för försvagad is samt lukt- och dimbildning vid och nedströms utsläppspunkten i älven liksom inte heller övriga risker och effekter såsom påverkan för betande djur längs älven, fisket och kanotturismen. – När det gäller avloppsvattenreningen är de yttre förutsättningarna i detta fall mycket speciella och kanske bland de svåraste man kan möta med tanke på stora volymvariationer, topografin, kallt klimat och toppbelastning under vinterhalvåret. Varken den använda tekniken i

verket eller den nu föreslagna kan sägas vara särskilt anpassad till kallt klimat eller tolerant mot stora variationer i flöden. Det kan finnas skäl att överväga om hela avloppsreningssystemet ska genomgå en mer omfattande och förutsättningslös ombyggnad eller omstrukturering vid den nu aktuella och relativt omfattande utbyggnaden eftersom den nuvarande utformningen tillkom för ca 50 år sedan med ett par utbyggnader sedan dess. På den tiden fanns ju ingen planering eller ens utvecklingsvisioner som sträckte sig till de volymer och besökarantal som nu är aktuella. – Förslaget med direktledning av restvattnet efter reningsverket förbi Köarån ner i Västerdalälven motiveras med att Köarån är en känslig recipient och hänsyn till miljökvalitetsnormer. Naturligtvis är det riktigt att Köarån är märkbart belastad men det behöver ju inte betyda att Västerdalälven är lämpligare som direkt mottagande recipient. Med den ordning som hittills rått har Köarån i praktiken fungerat som ett slags polerings- och reningssteg för restvatten från reningsverket samt för de bräddningar och genomströmningar i reningsverket som ägt rum, låt vara att det skett under relativt okontrollerade förhållanden. Det restvatten som nu kommer att släppas ut från reningsverket direkt i älven innehåller höga halter av mikroorganismer och spridningsområdet kan sannolikt förväntas sträcka sig långt – miltals – nedströms utsläppspunkten. Under sommarhalvåret planeras det biologiska reningssteget vara avstängt varvid direktutsläppet från ledningsröret belastar älven med Sälens by strax nedströms, kanot- och fisketurism samt älven som vattentäkt för betande djur längs stränderna. Under vinterhalvåret är verket idealt i optimal funktion men i praktiken belastas funktionen av för en turistort speciella period- och dygnsvisa variationer. Såväl sommar- som vintertid finns risken för bräddningar, under vintern i samband med toppbelastningar samt under året i övrigt i samband med snösmältning och stora nederbörds mängder.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Miljöprövningsdelegationen har i det överklagade beslutet inte tagit ställning till eller reglerat kommunens möjlighet att stänga biosteget på annat sätt än att villkoret ska innehållas och kontrolleras enligt tillämplig föreskrift. Genom tillägget att ytterligare utredning ska redovisas för att nå lägre nivåer visar Miljöprövningsdelegationen ändå en inriktning att kommunen efter prövotiden kan förvänta sig hårdare krav

än de 30 mg BOD7/1 som gäller provisoriskt om det är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. – Miljöprövningsdelegationen har genom villkor nr 8 förbättrat miljöövervakningen av effekterna från reningsverket och recipientkontrollen i Västerdalälven. Visar det sig att påverkan från avloppsreningsverket är oacceptabelt stor kan skärpta villkor föreskrivas när provotiden avslutas. Resultatet från recipientkontrollen blir också underlag för kommande miljöprövningar av avloppshanteringen i Sälenområdet.

Malung-Sälens kommun

Kommunen bestrider bifall till överklagandena. Det har inte framkommit något i överklagandena som bör föranleda ändring i Miljöprövningsdelegationens bedömning. Beträffande nyttjandet av vatten från Västerdalälven som dricksvatten till betesdjur anser inte kommunen att nyttjande av nämnda vatten är lämpligt vare sig för människor eller djur eftersom Västerdalälven sedan lång tid är påverkad av det ”urbana och agrara samhället”. dvs av människor. Detta förhållande kommer inte att förändras ens om utloppsvattnet från alla kommunala avloppsreningsverk i Sälenområdet leds till andra recipienter. Allmänheten får således finna sig i att vatten i älven inte är ett dricksvatten.

UTREDNING

Domstolen har från Jordbruksverket och Smittskyddsinstitutet inhämtat yttranden i frågan om den aktuella verksamhetens lämplighet från smittskyddssynpunkt, framför allt vad gäller de eventuella risker som kan uppkomma när vattnet i Västerdalälven används som dricksvatten för tamboskap. Yttrandena har i huvudsak följande innehåll.

Jordbruksverket: Det finns en risk för att verksamheten kan leda till en försämrad kvalitet av älvens vatten som dricksvatten till djur. Utifrån de handlingar som överlämnats till verket är det dock inte möjligt att kvantifiera riskerna beträffande den djurhållning som direkt eller indirekt kan nyttja älvens vatten som källa efter utbyggnaden av reningsverket. Av foder- och djurskyddslagstiftningen framgår tydligt att djurägaren eller djurhållaren har ett långtgående eget ansvar att ge djuren ett vatten av tillfredsställande hygienisk kvalitet. Miljöbalkens bestämmelser om

försiktighetsprincipen och den s k omvända bevisbördan lägger emellertid på huvudmannen för avloppsreningsverket ett stort ansvar för att recipienten inte påverkas så negativt att djur eller människor kan insjukna vid användning av älvens vatten som dricksvatten.

Smittskyddsinstitutet: Man får utgå från att ett ytvatten som det i Västerdalälven tidvis är förorenat av patogener (sjukdomsframkallande mikroorganismer) genom påverkan från olika föroreningskällor. Utsläppen från det utbyggda reningsverket i Sälkfället kommer att vara en av flera föroreningskällor i det aktuella området. Utifrån underlaget i målet kan institutet inte säga att den nu aktuella anläggningen ger en oacceptabel kvalitetsförändring av Västerdalälven eftersom det troligen finns en mängd andra föroreningskällor i området. Jämfört med nuläget innebär den troligen en förbättring av smittskyddet eftersom det befintliga avloppsreningsverket är underdimensionerat, den nuvarande recipienten – Köarån som mynnar i Västerdalälven – är begränsad och ett antal bräddningspunkter ska åtgärdas. Dessutom innebär en utbyggnad av Sälkfällets avloppsreningsverk möjlighet att ansluta bristfälliga enskilda avlopp i området.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen finner – i likhet med Miljöprövningsdelegationen – att kommunen visat att miljösituationen förbättras genom ett nytt biologiskt reningssteg och genom att en överföringsledning anläggs till Västerdalälven så att Köarån avlastas. Särskilt vad gäller den aktuella verksamhetens lämplighet från smittskyddssynpunkt har genom Smittskyddsinstitutets yttrande i det överklagade målet framkommit att den troligen innebär en förbättring jämfört med nuläget.

På grund av det anförda anser domstolen att, om föreskrivna villkor iakttas, verksamheten går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2

Överklagande ställt till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt ska ha inkommit till mark- och miljödomstolen senast den 18 oktober 2011.

Prövningstillstånd krävs.

Torgil Melin

I domstolens avgörande har deltagit t f rådmannen Torgil Melin, ordförande, och tekniska rådet Staffan Ljung samt de särskilda ledamöterna Olle Bergfors och Yvonne Eklund . Föredragande har varit Melin.